

Byggsorter for økologisk dyrking

Anne Marthe Lundby¹, Oddvar Bjerke¹

¹NIBIO Korn og frøvekster, Apelsvoll
anne.marthe.lundby@nibio.no

Det er ingen offisiell verdiprøving av kornsorter for økologisk dyrking. I stedet prøves aktuelle markedsorter og interessant nytt sortsmateriale i veiledningsforsøk under økologiske vekstbetingelser. Det gjennomføres forsøk både på Østlandet og i Midt-Norge. Den praktiske gjennomføringen av forsøkene skjer i stor grad i regi av lokale enheter i Norsk Landbruksrådgiving. For ytterligere opplysninger om sortsegenskaper som ikke er testet i de økologiske forsøkene, henvises det til kapitlet om verdiprøving av kornsorter på Østlandet og i Midt-Norge lenger framme i boka.

Byggsorter

I 2020 ble det prøvd 7 sorter av bygg i 5 godkjente forsøk. 4 av forsøkene lå på Østlandet og 1 i Midt-Norge. Årets felt ga gode avlinger på Østlandet, mens i Midt-Norge var avlingene langt mer beskjedne. Gjennomsnittsavlinger for alle feltene varierte fra 514 til 614 kg pr. dekar. For alle feltene sett under ett, har 2-radssortene gjort det stort sett bedre enn 6-radssortene i år. Avlingstallene viser signifikante forskjeller mellom sortene, alle feltene sett under ett og på Østlandet alene.

Tabell 1. Forsøk med byggsorter for økologisk dyrking, Østlandet og Midt-Norge 2020

	Kg korn/dekar og relativ avling			Andre karakterer. Østlandet og Midt-Norge				
	Østl. og Midt-N.	Øst-landet	Midt-Norge	Vann % v/høst.	Strål. cm	Tkv. g	HI-v. kg	Prot. %
Antall felt	5	4	1	5	3	5	5	5
Brage	550	637	204	18,3	62	40,8	67,8	11,8
Heder	93	92	107	17,8	63	44,6	67,2	12,3
Rødhetta	94	92	121	23,7	69	41,2	66,6	11,3
Thermus	112	106	179	20,5	63	46,8	68,8	11,0
Bente	106	104	141	24,2	62	52,9	70,0	11,1
Arild	97	97	91	20,7	70	47,7	70,5	12,5
Salome	110	108	131	20,8	56	49,1	68,9	11,2
LSD 5 %	58,4	67,2	i.s.	i.s.	7	5,0	2,4	0,8

I gjennomsnitt for alle feltene er det Thermus som har gjort det best, med en gjennomsnittsavling på 614 kg pr. dekar. Thermus er en sort som ble godkjent i 2016, sorten har middels høy hektolitervekt, relativ høy tusenkornvekt og noe lavt proteininnhold.

Hvis vi kun ser på Østlandet, er det 2-radssorten Salome som ga den høyeste avlingen i forsøkene, med 687 kg pr. dekar. Dette tilsvarer 8 prosent høyere avling enn Brage. Av 6-radssortene har Brage gjort det veldig bra på Østlandet i år, med 637 kg pr. dekar. Dette er 8 prosent høyere avling enn Heder og Rødhetta. Rødhetta er vanligvis den 6-radssorten med høyest avlingspotensial i denne forsøksserien, men den har ikke gjort det like bra i år på Østlandet.

Brage har ofte gjort det bra i de økologiske forsøkene på Østlandet. Brage er en noe tidligere sort enn Rødhetta, og kan sammenlignes med Heder i veksttid. Brage er vanligvis noe mer yterik enn Heder. Heder har bra motstandsevne mot mjøldogg mens Brage er sterkere enn Heder når det gjelder grå øyeflekk og spragleflekk. Brage har god motstandsevne mot fusarium og innhold av mykotoksiner, mens Heder er av de svakeste. Brage har lavere 1000-kornvekt enn Heder, men hektolitervekten er tilnærmet lik for de to sortene.

I Midt-Norge har 2-radssorten Thermus gitt klart høyest avling i 2020 med 366 kg pr. dekar, noe som tilsvarer 79 prosent høyere avling enn Brage. Av 6-radssortene er det Rødhetta som har gjort det best, med 21 prosent bedre avling enn Brage. Her er det kun 1 felt som ligger bak tallene.

